

Kooperácia PPA so žiadateľmi môže znížiť chybovosť v žiadostiach a tým zefektívniť vyplácanie podpôr

Ing. Juraj Kožuch, PhD.

generálny riaditeľ
Pôdohospodárska platobná agentúra

Vyplácanie priamych platieb v roku 2016 sa dostalo do omeškania. Podarilo sa už kompletne vyplatiť priame platby a neinvestičné podpory poľnohospodárom?

Nemyslím si, že vyplácanie platieb priamych podpôr v roku 2016 sa dostalo do omeškania. Rozhodnutia o poskytnutí podpory sú v zmysle platnej legislatívy vydávané v lehote do 13 mesiacov odo dňa doručenia žiadosti o poskytnutie podpory, pričom sa platby vykonávajú v období od 1. decembra do 30. júna nasledujúceho kalendárneho roka a to po ukončení overovania podmienok oprávnenosti na platbu administratívnymi kontrolami, ktoré sú dopĺňané kontrolami na mieste. K spomaleniu výplaty podpôr v porovnaní s minulosťou došlo v dôsledku súbehu viacerých faktorov. Od roku 2016 pribudlo 10 nových podporných schém v rámci priamych podpôr, takže overovanie podmienok sa muselo zákonite predĺžiť. Okrem toho v roku 2016 do procesov vstúpila aj administratívna kontrola súvisiaca s geopriestorovou žiadosťou o podporu (tzv. GSAA). Zároveň došlo k navýšeniu povinnej vzorky na výkon kontrol na mieste z dôvodu vysokej chybovosti na žiadostiach, čo je jedným z momentov, keď aj samotní žiadatelia svojím správaním negatívne ovplyvňujú proces administrovania, kontroly a schvaľovania platieb priamych podpôr. Pre kampaň 2016 boli na PPA predložené žiadosti o poskytnutie priamych podpôr v celkovej výške 613 mil. eur. PPA k 24.5.2016 vydala v rámci jednotných žiadostí na rok 2016 rozhodnutia pre 18 088 žiadateľov (95 % všetkých žiadateľov) v schválenej sume 390,387 mil. eur z EPZF (90 %) a 81,915 mil. eur z

EPFRV (82 %) – spolu sme schválili 472,302 mil. eur (88 %).

Momentálne prebieha schvaľovanie platieb na lesnícke opatrenia s vypočítanou sumou po kontrolách 2,1 mil. eur (prvé zalesnenie poľnohospodárskej pôdy – 15 žiadostí, platby v rámci sústavy Natura na lesných pozemkoch – 117 a lesnícko-environmentálne a klimatické služby a ochrana lesov – 118 žiadostí). Po skončení retenčného obdobia (30.4.2017) sa aktuálne overuje plnenie podmienok oprávnenosti na žiadostiach o platbu na opatrenie dobré životné podmienky zvierat v počte 416 žiadostí a na žiadosti o platbu v rámci agroenvironmentálno-klimatického opatrenia na operáciu chov a udržanie ohrozených druhov zvierat s počtom 195 žiadostí. Ide o žiadosti s vypočítanou sumou po kontrolách 26,595 mil. eur, pričom predpokladáme začiatok schvaľovania platieb od júla 2017.

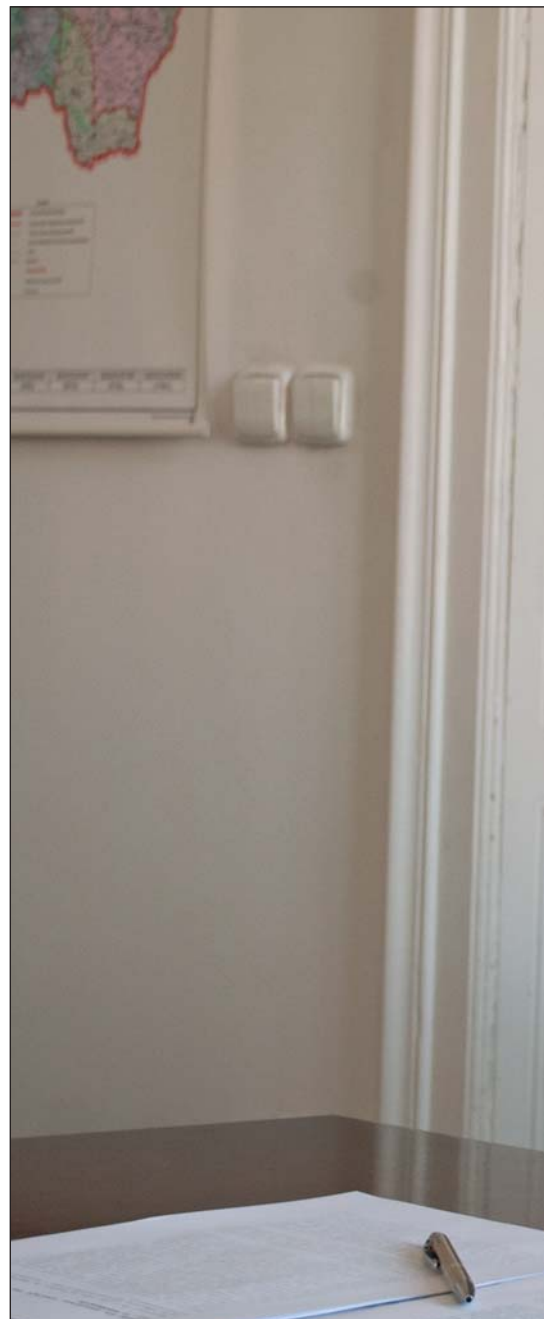
Žiadateľom o priame platby vlni pribudla povinnosť registrovania sa do systému GSAA (Geopriestorová žiadosť o podporu). Tento rok sa spomínaná povinnosť týka ešte väčšej skupiny žiadateľov. Kto mal povinnosť registrácie do GSAA pre vyplácanie platieb pre rok 2017? (výmery nad 400 ha?)

V zmysle nastavených pravidiel zo strany EÚ má členský štát v tomto roku zaregistrovať 75 % z celkovej nahlásenej plochy z predchádzajúceho roka, čo predstavuje v SR približne 1,5 mil. ha poľnohospodárskej pôdy. Aplikácia GSAA bola sprístupnená 21. marca 2017 pre všetkých záujemcov o priame podpory bez akéhokoľvek obmedzenia. MPRV SR v spolupráci s PPA a NPPC-VÚPOP, ktorý zabezpečuje prevádzku

GSAA, vypracovalo metodiku na výber žiadateľov, ktorým pre kampaň 2017 nebudú poskytnuté grafické prílohy v papierovej podobe. Jednu skupinu tvorili žiadatelia, ktorí už boli predmetom GSAA v roku 2016 a druhou skupinou boli žiadatelia, ktorých celková nahlásená výmera v roku 2016 presahovala najmenej 400 ha. Vypracovanie metodiky a jej prezentovanie na množstve podujatí z našej strany sa ukázali ako dobrý krok, keďže mnoho žiadateľov, ktorí boli predmetom GSAA už v roku 2016, si myslelo, že sa ich GSAA pre rok 2017 už netýka.

Ešte počas konferencie AGROBIZNIS 2017 koncom marca ste konštatovali, že poľnohospodári sa nehnú do registrácie GSAA? Podarilo sa napokon všetkým úspešne registrovať?

Napokon budeme mať v systéme registrovaných viac ako požadovaných 75 % plôch, resp. spomínanú výmeru 1,5 mil. ha. Našli sa totiž

žiadatelia, ktorí myslia dopredu a neberú GSAA ako záťaž, ale ako pomoc pre seba do budúcnosti. Keď už sú totiž raz v systéme, už majú vyriešené veci spojené s hranicami a môžu využívať ďalšie benefity aplikácie.

To je dobrá poznámka. Značná časť poľnohospodárov totiž vníma registráciu do GSAA len ako zvýšenie byrokracie. Aké benefity im GSAA prinesie?

Žiadateľ na celom procese len získa, keďže vo väčšine prípadov medziročne dochádza len k veľmi malým zmenám v rámci hraníc pozemkov, ktoré má v užívaní. Takže žiadateľ, ktorý už má zakreslené hranice pozemkov v rozsahu svojho užívania v aplikácii GSAA, tak už nebude musieť v nasledujúcich rokoch vykonávať rozsiahle zmeny, nakoľko jeho hranice užívania budú preklopené do nasledovnej kampane. V prípade papierovej grafickej prílohy žiadateľ

zakresluje tieto hranice užívania manuálne a každý rok na všetkých poľnohospodársky užívaných pozemkoch, v čom vidíme väčšiu záťaž a stratu času pre žiadateľa, ako pri používaní elektronického zakresľovania. Najväčšia výhoda je v tom, že aplikácia žiadateľovi vypočíta výmery potrebné na podanie žiadosti presne podľa zákresov. Mnohé z týchto výmer žiadatelia odhadovali ako napr. výmery za jednotlivé kategórie ANC, biotopy TTP, čo následne spôsobovalo chyby v žiadostiach, ktoré boli odhaľované až pri administratívnych (krížových) kontrolách. Obrovský benefit pre žiadateľov nastane v roku 2018, keď dosiahneme 100 % žiadostí spracovaných v GSAA, a tým bude možnosť vykonávať tzv. predbežné krížové kontroly, čo im umožní vyriešiť nezrovnalosti ešte pred riadnou krížovou kontrolou bez negatívneho postihu sankciami. Vybrané členské krajiny,

ktoré sa rozhodli aplikovať systém GSAA skôr, dnes už nemajú až tak vysokú chybovosť v žiadostiach a to je práve z tohto dôvodu.

Vlaňajšia cenová kríza v odvetví živočíšnej výroby viedla k tomu, že chovatelia dojníc a ošípaných získali mimoriadnu podporu. Chystajú sa podobné opatrenia aj pre rok 2017?

V celej EÚ odvetvie živočíšnej výroby čelí narušeniam trhu, pričom EÚ stanovila niekoľko nástrojov na zmiernenie vplyvov krízy. SR využila na zmiernenie nepriaznivej situácie na trhu viacero opatrení. Ide o verejnú intervenciu a súkromné skladovanie masla a sušeného odstredeného mlieka, ktoré sú dostupné bez prerušenia od septembra 2014. Pre rok 2017 je k dispozícii od 1. januára 2017 do 30. septembra 2017 verejná intervencia pre maslo
(pokračovanie na 22. strane)

a sušené odstredené mlieko. Ďalej ide o pomoc na zníženie výroby kravského mlieka v celkovej výške 150 mil. eur zo zdrojov EÚ. Za zníženú výrobu kravského mlieka sa oprávneným žiadateľom poskytla suma 14 eur/100 kg a táto suma sa uplatňovala, kým sa nenaplnil strop celkovej výšky pomoci. Prostredníctvom PPA žiadosť o platbu predložilo 41 žiadateľov, ktorí znížili produkciu v rámci dvoch období znižovania sumárne o 3,94 mil. kg mlieka za čo im bola vyplatená pomoc vo výške 536 tis. eur.

Pre rok 2017 zverejnila platobná agentúra na svojom webovom sídle Výzvu na predkladanie žiadostí o poskytnutie podpory v sektore mlieka a bravčového mäsa v termíne od 6.3.2017 do 4.4.2017. Podpora sa poskytne na dojnice a prasnice evidované v Centrálnej evidencii hospodárskych zvierat k 30.9.2016 a chované v chovoch, v ktorých je zabezpečovaný výkon kontroly úžitkovosti. V zmysle vyššie uvedeného nariadenia výška pomoci zo zdrojov EÚ pre Slovenskú republiku predstavuje sumu 2 062 803 eur. Výška dodatočnej podpory k výnimočnej pomoci z prostriedkov ŠR SR predstavuje rovnakú sumu 2 062 803 eur pridelenej Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Prostriedky určené na podporu sa rozdelia rovnakým dielom na dojnice a na prasnice. Na základe predložených žiadostí (stavy dojníc a prasníc) a pridelenej výšky podpory bola stanovená výška podpory na jednu dojnicu v sume 19,22 eur a na jednu prasnicu v sume 75,71 eur. V súčasnosti na platobnej agentúre prebieha administratívna kontrola prijatých žiadostí. Termín na vyplatenie podpory v zmysle platnej legislatívy je do 30. septembra 2017.

PRV aktuálne zostáva v móde vyhodnocovania žiadostí z predchádzajúcich výziev. Ako ste postúpili v danej oblasti?

Pre opatrenie 6, podopatrenie 6.1 - Mladý farmár, PPA ukončila proces vyhodnocovania a priebežne administruje a vydáva rozhodnutia a zmluvy žiadateľom. Pre opatrenie 6.1 bolo schválených 500 žiadostí o nenávratný finančný príspevok. Rovnako PPA uzavrela proces vyhodnocovania opatrenia 4, podopatrenie 4.1 oblasť 1 Špeciálna rastlinná výroba a pokračuje v priebežnom vydávaní a administrovaní rozhodnutí a zmlúv. Pre 4.1.1 bolo schválených 133 žiadostí o nenávratný finančný príspevok. Môžem tak konštatovať, že plán vyhodnocovania, ktorý sme avizovali pred polrokom, sa naplnil. Samozrejme, ešte nie sme na konci a naďalej prebieha vyhodnocovanie ďalších vyhlásených výziev.

Nedávno ste avizovali aj nové výzvy PRV pre rok 2017. Kedy budú vyhlásené a o aké výzvy pôjde?

V dohľadnej dobe plánujeme zverejniť výzvy pre malých farmárov (opatrenie 6.3), potom výzvu v opatrení 7.4 a na jeseň plánujeme výzvu na závlahy v rámci opatrenia 4.1. Vyhlásenie tejto výzvy na jeseň bolo stanovené zámerne, aby žiadatelia mohli už na jar začať reálne

„Obrovský benefit pre žiadateľov nastane v roku 2018, keď dosiahneme 100 % žiadostí spracovaných v GSAA, a tým bude možnosť vykonávať tzv. predbežné krížové kontroly, čo im umožní vyriešiť nezrovnalosti ešte pred riadnou krížovou kontrolou bez negatívneho postihu sankciami.“

pracovať na svojich projektoch. Indikatívny harmonogram výziev na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok z PRV SR 2014-2020 na rok 2017 je zverejnený na webovom sídle Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

EK udelila PPA povinnosť zvýšenia počtu kontrol na mieste v dôsledku vyššej chybovosti v žiadostiach. Ako tento fakt ovplyvňuje tempo administrácie platieb?

Z dôvodu relatívne vysokej miery chybovosti pri priamych platiach a projektových podporách, máme povinnosť navyšovať základnú vzorku kontrol na mieste. Tým, že miera chybovosti v SR je nad 4 %, máme povinnosť kontrolovať 7,5 % žiadateľov. Počet kontrol na mieste pri projektových opatreniach PRV SR 2014 – 2020 za minulý rok je 49,5 % z celkového objemu podaných žiadostí o platbu. V prípade priamych platieb, sme minulý rok vykonali takmer 6000 kontrol na mieste. Treba povedať otvorene, že ak by chybovosť na Slovensku rástla, tak by bolo nevyhnutné robiť ešte viac kontrol na mieste. Preto robíme opatrenia, aby sa to nestalo. Aktívne komunikujeme so žiadateľmi a treba povedať, že pri plošných platiach sa nám toto úsilie začína vyplácať. Žiadatelia sú pozornejší, dávajú si do poriadku veci okolo plôch. Vďaka tomu v roku 2017 nebude potrebné pri plošných platiach realizovať kontroly nad 7,5 % žiadateľov. V prípade projektov nám však hrozí 10 %. Nedokážem teraz predpovedať, kam sa chybovosť dostane, no určite naším cieľom je dostať sa s ňou pod 4 %. Chcem upozorniť na to, že splnenie tohto cieľa bez spolupráce so žiadateľmi možné nebude. Veľmi oceňujem aktuálnu iniciatívu agrárnych samospráv, ktoré sa snažia poľnohospodárom vysvetľovať a vzdelávať ich, aby venovali danej problematike viacej pozornosti. De facto vyššia chybovosť znamená pre žiadateľov samodeštrukčný proces. Čím viac chýb, tým zložitejšia a hlavne dlhšia administrácia a to všetko má potom negatívny vplyv na samotný proces vyplácania podpôr.

Znížiť chybovosť pri podávaní žiadostí, resp. projektov majú vo svojej moci samotní poľnohospodári. Kde teda poľnohospodári robia najčastejšie chyby v žiadostiach o PP, resp. kde robia chyby v žiadostiach o podpory z PRV a ako sa ich môžu vyvarovať?

V rámci priamych platieb pri zvieratách je to naozaj o nepozornosti pri nahlasovaní zmien v evidencii zvierat. Pri plochách je to o nepozornosti pri určovaní hraníc, možno aj o podceňovaní právneho vzťahu k pôde a o podceňovaní významu pravidiel krížového plnenia a ich dodržiavania. V rámci projektových opatrení žiadatelia občas skúšajú ísť nad rámec oprávnenosti výdavkov alebo realizácie, ktoré sú nad rámec zmluvy. Tento jav je už čoraz menej častý, no stále sa s ním stretávame.

*Za rozhovor poďakoval David Karkulín
Snímky: D. Karkulín, E. Ballay, M. Dukes*